ΕΤΟΣ Δ΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 23 Φεβρουαρίου 1914 ΑΡΙΘ. 166.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

ΟΜΙΛΙΑ ΝΑ΄.

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ

ΙΑ΄.

Η ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΛΗΨΙΝ ΑΥΤΗΣ

«Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως »ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πι- »νέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κρῖμα »ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα »τοῦ Κυρίου». (Α΄ Κορινθ. 11, 28-29).

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα καὶ τὸ θρησκευτικὸν καθῆκον νὰ μεταλαμβάνουν τῶν ἀχράντων μυστηρίων κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γέροντες καὶ νέοι, ἔγγαμοι καὶ ἀνύπανδροι, ὑγιεῖς καὶ ἀσθενοῦντες, καὶ αὐτὰ τὰ βρέφη. Δικαιοῦνται δὲ ὅλοι οὗτοι νὰ μεταλαμβάνουν καὶ ὑπὸ τὰ δύο εἴδη ἐκ τοῦ ἁγίου ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου. Αὐτὸ ἀπεδείξαμεν εἰς τὸ προηγούμενον κήρυγμά μας· ἐστηρίξαμεν δὲ τὰς ἀποδείξεις μας εἰς τὸ γράμμα καὶ τὸ νόημα τῶν κυριακῶν καὶ ἀποστολικῶν λόγων, εἰς τὰς διατάξεις καὶ τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν

τῶν ὀρθοδόξων Ὁμολογιῶν. Σήμερον σὺν Θεῷ θὰ πραγματευθῶμεν τὸ ἑξῆς θέμα· ἂν δύνανται δηλαδὴ νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν ἁγίαν Μετάληψιν οἱ κατ' ἀρχὴν δικαιούμενοι καὶ ὀφείλοντες νὰ κοινωνοῦν ἄνευ ὡρισμένων ἐπὶ τούτῳ ὅρων. Μὲ ἄλλους λόγους τὸ ζήτημά μας εἰς τὴν σημερινὴν διδασκαλίαν δύναται νὰ τεθῇ ὡς ἑξῆς. Ποία εἶναι ἡ ἁρμόζουσα προετοιμασία, τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ κάμνῃ ὁ Χριστιανὸς πρὸ τοῦ νὰ προσέλθῃ ἐνώπιον τοῦ ἱερέως ἵνα δεχθῇ τὴν ἁγίαν Μετάληψιν;

Τὸ μικρὸν τεμάχιον τοῦ ἄρτου καὶ ἡ σταγὼν τοῦ οἴνου, τὸν ὁποῖον τρώγει καὶ πίνει ὁ Χριστιανὸς κατὰ τὴν ἁγίαν Μετάληψιν, δὲν εἶναι ψιχίον συνήθους ψωμίου μήτε μία σταλαγματία συνειθισμένου οἴνου, ὥστε νὰ νομίζῃ τις, ὅτι τάχα εἶναι ἀδιάφορον πρᾶγμα τὸ πῶς θὰ δεχθῇ τὴν βρῶσιν καὶ τὴν πόσιν αὐτῶν. Ποσῶς! Ἕκαστον τεμάχιον, *μαργαρίτης* καλούμενος, ὡς καὶ ὅλος ὁ ἅγιος ἄρτος, ὁ καὶ *ἀμνὸς* ἐπονομαζόμενος, εἶναι αὐτὸ τὸ τίμιον καὶ πανάχραντον σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ δὲ σταλαγματία τοῦ οἴνου, ὡς καὶ ὁλόκληρον τὸ περιεχόμενον τοῦ ἁγίου Ποτηρίου εἶναι τὸ πανάγιον αἷμα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Προσφέρει δὲ Οὗτος πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ ἄρτου τούτου καὶ τοῦ οἴνου τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ, ἵνα διὰ τῆς γεύσεως αὐτῶν ἑνωθῶμεν μετ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, ὁμοῦ δὲ μετὰ τῆς ἑνώσεως ταύτης καρπωθῶμεν ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς εὐλογίας, τὰς ὁποίας ὑπόσχεται οὗτος εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ ἑνουμένους διὰ τῆς βρώσεως καὶ πόσεως τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. «Ὁ τρώγων μου τὴν » σάρκα, λέγει, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ». «Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, » καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ».

Ἀφοῦ λοιπὸν τοιαύτη εἶναι ἡ σημασία τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, ἐκ τῶν ὁποίων μεταλαμβάνομεν εἰς τὸ μυστήριον τῆς Ἁγίας Εὐχαριστίας, δηλαδὴ ἐντὸς ἡμῶν τὸν ἁγιώτατον Θεὸν καὶ Σωτῆρα ἡμῶν, ἕπεται φυσικὰ ὅτι ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς, ὁσάκις πρόκειται νὰ ὑποδεχθῶμεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τῆς ψυχῆς μας, νὰ προετοιμαζώμεθα προσηκόντως, ἀξίως τῆς θειότητος τοῦ ἐπισκέπτου μας. «Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, παραγγέλ- » λει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ » ποτηρίου πινέτω». Τί σημαίνει ἡ ἀποστολικὴ αὕτη παραγγελία; Ὅτι ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει πρὸ πάσης ἁγίας Μεταλήψεως νὰ δοκιμάζῃ τὸν ἑαυτόν του προηγουμένως, ἐὰν εἶναι πρὸς τοῦτο ἄξιος· καθότι ἡ ἀναξιότης τοῦ Χριστιανοῦ εἰς τὴν ἁγίαν Κοινωνίαν δὲν μένει ἀτιμώρητος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· «ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, » μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου».

Πρέπει λοιπὸν ὁ μεταλαμβάνων νὰ δοκιμάζῃ προηγουμένως τὸν ἑαυτόν του νὰ ἐξετάζῃ ἐὰν εἶναι ἄξιος τῆς ἁγίας Μεταλήψεως. Πῶς δὲ πρέπει νὰ γίνεται ἡ αὐτοεξέτασις αὕτη, καὶ πότε ἀκριβῶς ἀποκτᾷ τις τὴν προαπαιτουμένην ἀξιότητα πρὸς τὸ Μυστήριον τοῦτο; Ὅταν, ἀκούων τὸν λειτουργὸν ἱερέα νὰ προσκαλῇ τοὺς παρισταμένους εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν ὅπως προσέλθωσιν εἰς τὴν ἁγίαν μετάληψιν μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης, ἐρωτήσῃ ἐγκαίρως τὴν συνείδησιν αὐτοῦ ἐὰν ὄντως αἰσθάνεται μέσα εἰς τὴν ψυχήν του τὰ τρία ταῦτα θρησκευτικὰ καὶ ἠθικὰ αἰσθήματα τοῦ φόβου καὶ τῆς πίστεως πρὸς τὸν Θεόν, καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους. «Μετὰ φόβου Θεοῦ, λέγει, πίστεως » καὶ ἀγάπης προσέλθετε». Ἡ πρόσκλησις αὕτη τῆς Ἐκλησίας, ἥτις μεγαλοφώνως ἐπαναλαμβάνεται κατὰ πᾶσαν Λειτουργίαν, ἀποτελεῖ τὸ γενικὸν μέτρον τῆς ἀξιότητος τοῦ Χριστιανοῦ ἀπέναντι τῆς κοινωνίας τῶν ἀχράντων Μυστηρίων.

Ἐξέτασον λοιπόν, Χριστιανέ, τὸν ἑαυτόν σου· ἔχεις φόβον Θεοῦ; Πρόσελθε. Ἔχεις πίστιν πρὸς τὸν Θεόν; Πρόσελθε. Ἔχεις ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν σου; Πρόσελθε. Καὶ σὲ παραπέμπω εἰς τὴν ἁγίαν Μετάληψιν, ἐὰν ἔχῃς μίαν ἐκ τῶν τριῶν ἀνωτέρω ἀρετῶν, ὄχι διότι εἶναι περιτταὶ αἱ δύο ἄλλαι, ἀλλὰ διότι ὅταν ὑπάρχῃ ἡ μία ἐξ αὐτῶν δὲν λείπουν καὶ αἱ δύο ἄλλαι ἀδελφαὶ ἀρεταί.

Ἀλλ᾽ ἐξήτασες, ἀγαπητέ, τὸν ἑαυτόν σου καὶ ἀντελήφθης, ὅτι δὲν συναισθάνεσαι κανένα φόβον πρὸς τὴν θείαν τελειότητα καὶ ἕνεκα τῆς ἰδικῆς σου ἀνθρωπίνης ἀτελείας; Μὴν ἀποκοτήσῃς ν᾽ ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου διὰ νὰ δεχθῇς τὴν ἁγίαν Μετάληψιν· εἶσαι ἀνάξιος, καὶ τρώγεις καὶ πίνεις τὴν καταδίκην σου. Ἀκόμη· δὲν παραδέχεσαι τὰ δόγματα τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας; Μὴ τολμήσῃς νὰ προσέλθῃς πρὸ τῆς Ὡραίας Πύλης· εἶσαι ἀνάξιος νὰ ὑποδεχθῇς τὸν Βασιλέα τῶν ὅλων· θὰ κατακριθῇς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ. Εὑρίσκεις τέλος τὴν καρδίαν σου γυμνὴν ἀπὸ κάθε ἀγαπητικὸν αἴσθημα πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν σου; Λεῖψε ἀπὸ τὴν ἁγίαν Κοινωνίαν· εἶσαι ἀνάξιος· θὰ προκαλέσῃς τὴν αὐτοκατάκρισίν σου, ἐὰν προηγουμένως δὲν φροντίσῃς νὰ ἐφοδιασθῇς μὲ τὰ κατάλληλα συστατικὰ τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ θείου φόβου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος θέλων νὰ ἐμβάλῃ τὸν θεῖον φόβον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ, ἰδοὺ τί συνεβούλευεν αὐτοὺς εἰς τοὺς ὡραιοτάτους λόγους του. «Ὅταν ἴδῃς, λέγει, ὦ Χρι-
» στιανέ, νὰ ἀνοίγωνται τὰ *ἀμφίθυρα*, τὰ ἄλλως λεγόμενα καὶ *βημόθυρα*,
» τότε νὰ νομίσῃς ὅτι ἀνοίγει ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν· τότε νὰ σκεφθῇς ποῖος
» εἶναι ὁ προβαίνων ἐδῶ· φρῖξον δέ, καὶ φρόντισε νὰ λάβῃς ὅλην τὴν

» εὐλαβεστέραν στάσιν, καὶ πρὸ τοῦ νὰ ἴδῃς τὰ παραπετάσματα τοῦ ἱεροῦ » Βήματος νὰ ἀνοιχθοῦν, καὶ τὸν χορὸν τῶν Ἀγγέλων νὰ προβαίνῃ πρὸς » συνοδείαν τοῦ Χριστοῦ, ἀνάβαινε νοερῶς πρὸς αὐτὸν τὸν Οὐρανόν».

Πρέπει, λέγει καὶ ὁ ἅγιος Γερμανὸς ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, πρέπει μετ' ἀγάπης νὰ προσερχώμεθα εἰς τὸ ἅγιον Μυστήριον· διότι καὶ ἂν μύρια δικαιώματα ἔχωμεν, ἐφόσον εἴμεθα μνησίκακοι, καμμίαν ὠφέλειαν ἐξ αὐτοῦ δὲν ἔχομεν νὰ καρπωθῶμεν, ἀπεναντίας βλάβην ψυχικὴν πρέπει νὰ περιμένωμεν.

Ἀλλ' ἂς δώσωμεν πάλιν τὸν λόγον εἰς ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου ἡ ἀπαράμιλλος εὐγλωττία ἦτο ἴση μὲ τὴν βαθύτητα καὶ ζωηρότητα τοῦ θρησκευτικοῦ του αἰσθήματος. Θεωρῶν, καὶ δικαίως, ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τὴν ἁγίαν Μετάληψιν ὡς ἔνδειξιν ἀπιστίας καὶ ὡς ὕβριν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ὅστις ρητῶς καὶ σαφῶς ἐξεφράσθη περὶ τῆς σημασίας τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐγκαθιδρυθέντος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Μυστηρίου, τί κάμνει; Ἐπιτίθεται πολὺ αὐστηρὰ ἐναντίον τῶν ἀπιστούντων ἀπέναντι τῆς ἁγίας Εὐχαριστίας. Ποῖος εἶναι, λέγει, τόσον θρασὺς καὶ πάντολμος, ὥστε νὰ ἀρνῆται τὴν ἀξίαν τοῦ Μυστηρίου, καὶ νὰ προσβάλλῃ τοιουτοτρόπως ἐκεῖνον, ὅστις τὸ παρέδωκεν εἰς ἡμᾶς; Ὁ παραβάτης τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου, λέγει ὁ Παῦλος, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ τῇ καταθέσει δύο ἢ τριῶν μαρτύρων φονεύεται. Πόσον νομίζετε χειροτέρας τιμωρίας θὰ κριθῇ ἄξιος ὁ καταπατήσας τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ νομίσας ὅτι εἶναι κοινὸν τὸ αἷμα τῆς Καινῆς Διαθήκης, καὶ ὁ ὑβρίσας τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος; Ἀλλὰ ποῖος εἶναι ὁ καταπατῶν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ διὰ τὰ ἄλλα τὰ προειρημένα κατηγορούμενος; Ἢ δὲν εἶναι φανερόν, ὅτι ὁ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ ἀχαριστίαν ἀρνούμενος καὶ μὴ παραδεχόμενος, καὶ ὁ ἐξουθενίζων τοῦ ἀψευδοῦς στόματος τὴν παράδοσιν καὶ τὴν ἐντολήν; Διότι «τοῦτό ἐστι τὸ » σῶμά μου, εἶπε, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου»· καὶ «ἐὰν μὴ φάγητε τὴν » σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε » ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς». Τί διστάζεις, παρακαλῶ; Διατί ἀποδίδεις ἀδυνατίαν εἰς τὸν παντοδύναμον; Δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ ὁποῖος παρήγαγε τὰ πάντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος; Δὲν εἶναι οὗτος ὁ εἷς τῆς Τρισυποστάτου Θεότητος, ὅστις ἐσαρκώθη ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν; Δὲν εἶναι ὁ ἴδιος ὁ διατάξας τὸν ἄρτον νὰ μεταβληθῇ εἰς τὸ ἑαυτοῦ σῶμα; Τί πάλιν ζητεῖς αἰτίαν, καὶ ἀπαιτεῖς φυσικὴν ἐξήγησιν τῆς μεταβολῆς τοῦ ἄρτου εἰς τοῦ Χριστοῦ τὸ σῶμα, καὶ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ οἴνου εἰς τὸ αἷμα αὐτοῦ; Μήπως δὲν ἐγεννήθη ἐκ τῆς Παρθένου κατὰ τρόπον, ὅστις ὑπερβαίνει καὶ τὴν φύσιν, καὶ τὸν λόγον καὶ τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου; Ἆρά γε θὰ ἀπιστήσῃς καὶ εἰς τὴν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασιν, καὶ εἰς τὴν εἰς Οὐρανοὺς Ἀνάληψιν αὐτοῦ, καὶ

εἰς τὰ λοιπὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ, τὰ ὁποῖα ἐπίσης εἶναι ἀνώτερα καὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ νοῦ καὶ πάσης ἀνθρωπίνης ἐννοίας; Αὕτη σου ἡ συμπεριφορά, τὴν ὁποίαν δεικνύεις, ἀπέχεις ἀπὸ τὴν ἁγίαν Κοινωνίαν, εἶναι ἄρνησις τοῦ Χριστοῦ, ὅτι εἶναι Θεὸς ἀληθινὸς καὶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ σὲ παριστάνει ὀπαδὸν τοῦ αἱρεσιάρχου Ἀρείου, ἢ μᾶλλον ὅμοιον μὲ τοὺς ἰουδαΐζοντας Χριστιανούς.

Καὶ ταῦτα μέν, ἤγουν τὰ ἄνω εἰρημένα ἀποδεικνύουν, ὅτι τὰ κύρια καὶ γενικὰ ἐφόδια, μὲ τὰ ὁποῖα ὀφείλει ὁ Χριστιανὸς νὰ προσέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν Μετάληψιν, εἶναι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ἡ πίστις πρὸς αὐτὸν καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν ἴδιον καὶ τὸν πλησίον. Διὰ τοῦτο ἀνέκαθεν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἁγία Εὐχαριστία δὲν εἶναι σύνηθες φαγητὸν καὶ ποτόν, ἀλλὰ τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, δὲν μετέδιδε τὴν ἁγίαν Μετάληψιν παρὰ μόνον εἰς τοὺς πιστοὺς καὶ εὐλαβεῖς Χριστιανοὺς καὶ εἰς τοὺς δεικνύοντας αἰσθήματα φιλαδελφίας. Ἀπὸ τὴν τροφὴν ταύτην, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ὀνομάζομεν Εὐχαριστίαν, ἀπελογεῖτο πρὸς τοὺς Ἐθνικοὺς ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς Ἰουστῖνος ὅστις ἔζησε περὶ τὰ μέσα τοῦ δευτέρου αἰῶνος μετὰ Χριστόν, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς οὐδένα ἄλλον νὰ μεταλάβῃ παρὰ μόνον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἐπίστευσεν ὅτι εἶναι ἀληθινὰ τὰ χριστιανικά μας δόγματα, καὶ ὁ ὁποῖος ἔχει δεχθῇ τὸ χριστιανικὸν βάπτισμα, καὶ ὅστις ζῇ οὕτω πως, καθὼς παρέδωκεν ὁ Χριστός. Διότι δὲν λαμβάνομεν τὴν τροφὴν ταύτην μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι ὁμοιάζει μὲ τὰ συνήθη φαγητὰ καὶ ποτά· ἀλλὰ περὶ τῆς τροφῆς ταύτης ἐδιδάχθημεν καὶ πιστεύομεν, ὅτι εἶναι σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ. Τελοῦμεν δὲ τὸ μυστήριον τοῦτο κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς μαθητάς του εἰς ἀνάμνησιν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ὅσοι δὲ ἐξ ἡμῶν εὐποροῦν βοηθοῦμεν ὅλους τοὺς στερουμένους, καὶ πάντοτε συναναστρεφόμεθα πρὸς ἀλλήλους, συνδιαλεγόμενοι, συμπροσευχόμενοι, συμψάλλοντες, συνευφραινόμενοι, εὐχαριστοῦντες καὶ δοξολογοῦντες ἀπὸ κοινοῦ τὸν Οὐράνιον ἡμῶν Πατέρα, διὰ πάντα τὰ πρὸς ἡμᾶς δῶρά του. Ἀναφέρομεν δὲ πρὸς αὐτὸν τὴν λατρείαν ἡμῶν διὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ἀλλὰ τὰ γενικὰ ταῦτα προσόντα δὲν εἶναι τὰ μόνα, τὰ ὁποῖα χρειάζονται ἐκ μέρους τοῦ Χριστιανοῦ νὰ ἐξετάσῃ τὸν ἑαυτόν του ἐὰν τὰ ἔχῃ πρὸ τοῦ νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν ἁγίαν Κοίνωνίαν· ἢ μᾶλλον αὐτὰ συμπεριλαμβάνουν καὶ ἄλλα ἠθικὰ ἰδιώματα, τὰ ὁποῖα πηγάζουν ἐξ ἐκείνων, ὅπως τὰ ἀποτελέσματα προέρχονται ἀπὸ ὡρισμένα αἴτια. Διότι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἴπῃ τις, ὅτι φοβεῖται τὸν Θεὸν καὶ τὸν πιστεύει καὶ τὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν λατρεύει, ἐφ' ὅσον εἰς τὸν καθημερινόν του βίον παραβιάζει τὰς

θείας ἐντολάς, καὶ βλασφημεῖ ἐπὶ παραδείγματι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ πέρνει ψευδῆ ὅρκον, καὶ κλέπτει ὁ ἄθλιος ὡς ἐὰν ἦτο ἐπάγγελμά του ἡ κλοπή, καὶ ἐφόσον ἐπιβουλεύεται τὴν τιμὴν τῶν πλησίον του, καὶ παραπικραίνει τοὺς γονεῖς αὐτοῦ. Πολλοὶ ἔρχονται μὲν τακτικὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀσπάζονται κατὰ σειρὰν ὅλας τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ προσφέρουν ἴσως καὶ δῶρα πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλ' εἶναι μισάδελφοι, εἶναι μνησίκακοι καὶ ἐκδικητικοί, δὲν ἀφίνουν τὰ ὀφειλήματα εἰς τοὺς ὀφειλέτας αὐτῶν, κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο ἡ δοκιμασία τὴν ὁποίαν μᾶς συνιστᾷ ὁ ἀπόστολος Παῦλος πρὸ τῆς ἁγίας Μεταλήψεως δέον νὰ συμπεριλαμβάνῃ καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θοῦ ὡς ἐμπράγματον ἐκδήλωσιν τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ φόβου πρὸς τὸν Θεόν.

Ἐάν, παρατηρεῖ πολὺ ὀρθῶς ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ἐάν, προκειμένου περὶ συνήθους τραπέζης, δὲν θὰ ἐτολμῶμεν νὰ παρακαθίσωμεν ἐφ' ὅσον θὰ εἴχαμεν πυρετόν, καὶ ἐφ' ὅσον θὰ ἤμεθα γεμᾶτοι ἀπὸ κακοὺς χυμούς, ἂν δὲν ἠθέλομεν νὰ καταστραφῶμεν· πολὺ περισσότερον δὲν εἶναι θεμιτὸν νὰ ἐγγίσωμεν τὴν ἁγίαν Κοινωνίαν μὲ ἀτόπους ἐπιθυμίας, αἵτινες εἶναι ὀλεθριώτεραι καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς πυρετούς. Ὅταν δὲ εἴπω ἀτόπους ἐπιθυμίας, ἐξακολουθεῖ ὁ ἴδιος, καὶ τὰς σωματικὰς τοιαύτας λέγω, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῶν χρημάτων, ἤτοι τὴν φιλαργυρίαν, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ὀργῆς, καὶ τῆς μνησικακίας, καὶ ὅλας ἐν γένει τὰς πονηρὰς ὀρέξεις. Καὶ πρέπει, ὅστις ἀποφασίσῃ νὰ προσέλθῃ, νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ ὅλα ταῦτα τὰ ἄτοπα καὶ κακὰ πράγματα, καὶ τότε νὰ ἐγγίσῃ εἰς τὴν καθαρὰν καὶ ἁγίαν ἐκείνην θυσίαν τῆς ἁγίας Εὐχαριστίας.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων περὶ τῆς ἀπαιτουμένης προετοιμασίας τοῦ Χριστιανοῦ διὰ τὴν ἁγίαν Κοινωνίαν καταλαμβάνει πᾶς τις πόσον δύσκολος εἶναι αὕτη. Εἶναι πράγματι δυσκολώτατον πρᾶγμα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅστις εἶναι ἐγωϊστὴς καὶ ὑπεραγαπᾷ τὸν ἑαυτόν του, νὰ μὴ ὑπερτιμήσῃ τὰ καλά του προτερήματα καὶ νὰ μὴν ἀρνῆται τὰ ἐλαττώματά του ἢ τοὐλάχιστον νὰ μὴ ζητῇ νὰ τὰ συγκαλύψῃ καὶ νὰ τὰ δικαιολογήσῃ. Τοιοῦτος δυστυχῶς εἶναι ὁ ἄνθρωπος, εἶναι συνήθως ἐγωϊστής, περιαυτολόγος· ἕκαστος θεωρεῖ τὸν ἑαυτόν του ὅτι εὑρίσκεται ἐν πλήρει τάξει μὲ τὰς θείας ἐντολὰς εἰς τὴν περίστασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἴσως νὰ μὴ ἔχῃ κάμμίαν ἐξ αὐτῶν ἀφήσει, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ παραβαίνῃ. Ὡς ἐκ τούτου ποτὲ δὲν εἶναί τις ὁ ἀσφαλέστερος περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του μάρτυς. Ὁ θέλων δὲ νὰ γνωρίσῃ κατὰ βάθος τὸν ἑαυτόν του ὁποῖος πράγματι εἶναι κατὰ τὸ ἦθος δὲν πρέπει νὰ ἀρκῆται εἰς τὴν αὐτοδοκιμασίαν του. Εἶναι πολὺ ἐνδεχόμενον νὰ φαντασθῇ ἐν ἑαυτῷ τὰς ἀνυπάρκτους ἀρετὰς ἑνὸς ἁγίου, καὶ νὰ μὴν ἀναγνωρίσῃ κάμμίαν ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ καὶ

σπουδαίων ἐλλείψεων. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητος καὶ ἡ δοκιμασία μου πλησίον τοῦ πνευματικοῦ πατρός, ὅστις ἔχει ὁρισθῆ ἀπὸ τὸν Χριστὸν νὰ ἀκούῃ τὴν ἐξομολόγησιν τῶν Χριστιανῶν καὶ νὰ ἀποφαίνεται ἐγκύρως κατὰ πόσον εἶναι οὗτοι ἄξιοι νὰ κοινωνήσουν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς αὐτοὺς ὡς κανόνα δοκιμασίας τὴν προσωρινὴν ἀποχήν, ἵνα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας λάβουν καιρὸν νὰ ἐξοικειωθοῦν πράγματι μὲ τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἠθικὰ καθήκοντα, μὲ τὰ ὁποῖα δὲν εὑρίσκονται δυστυχῶς εἰς πολλὴν ἁρμονίαν.

Ὡς μέσον προετοιμασίας διὰ τὴν Ἁγίαν Μετάληψιν εἶναι καὶ ἡ νηστεία, τὴν ὁποίαν ὥρισεν ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, ἵνα φυλάττουν οἱ Χριστιανοί, ἐφ᾽ ὅσον τὸ ἐπιτρέπει ἡ σωματική των κατάστασις, ὄχι μόνον οἱ κοινωνοῦντες, ἀλλὰ καὶ οἱ μὴ μεταλαμβάνοντες.

Περιττὸν δὲ νὰ προσθέσω ὅτι ὡς σύμβολον τῆς ψυχικῆς καθαρότητος ἀπαιτεῖται καὶ κατὰ πᾶσαν μὲν μετάβασιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὰς ἑορτάς, ἀλλὰ πρὸ πάντων κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Ἁγίας Μεταλήψεως, ἀπαιτεῖται, λέγω, ἄκρα καθαριότης καὶ τοῦ σώματος καὶ τῶν ἐνδυμάτων τοῦ κοινωνοῦντος.

Καθαριότης λοιπὸν ἐνδυμασίας καὶ σώματος, νηστεία καὶ προσευχὴ προηγουμένως, ὁποίαν ὁρίζουν τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, συμφιλίωσις μεταξὺ τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἄλλων τυχόν, μὲ τοὺς ὁποίους ὑπάρχει ἔχθρα, ἐξομολόγησις εἰλικρινὴς τῶν ἁμαρτιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων κανείς μας δὲν εἶναι δυστυχῶς ἀπηλλαγμένος, ἐκτέλεσις πρόθυμος τοῦ ἐπιβληθέντος τυχὸν ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἐπιτιμίου, αὐτοεξέτασις ἐπὶ τοῦ κατόπτρου τῶν δέκα ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία νὰ διαρκῇ περισσότερον χρόνον παρ᾽ ὅσον ἀποκαμαρώνομεν τὸ πρόσωπόν μας καὶ τὸ σῶμά μας εἰς τὸν ψυχικὸν καθρέπτην· πλήρης ὁμολογία τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, φιλάδελφα καὶ φιλόθεα αἰσθήματα καὶ φόβος Θεοῦ. Ἰδού, ἀγαπητοί μου, πόσα καὶ ποῖα πράγματα, πρέπει νὰ πεισθῇ τις ὅτι ἔχει, διὰ νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ μεταλάβῃ ἀξίως, καὶ ὅτι θὰ ὠφεληθῇ ψυχικῶς, καὶ ὄχι νὰ κολασθῇ περισσότερον, ὅπερ θὰ συνέβαινεν, ἐὰν δὲν διέκρινε τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, ἐὰν δηλαδὴ ἐκοινώνει ὡσὰν νὰ ἐπρόκειτο ὄχι περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, ἀλλὰ περὶ κοινοῦ ἄρτου, οἴνου καὶ ὕδατος· «Ὁ γὰρ ἐσθίων, λέγει, καὶ πίνων ἀναξίως κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, » μὴ διακρίνων τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου».

Ἂς ἀκούσουν τὰ ἀνωτέρω ὅσοι ἐκ τῶν Χριστιανῶν λόγῳ τῶν παραλόγων ἀμφιβολιῶν των ἀπέχουν δυστυχῶς τελείως ἀπὸ τὸ Μυστήριον τοῦτο, καὶ πιστεύσαντες πλέον ἂς προσέλθουν εἰς τὴν Ἁγίαν Μετάληψιν

μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ ἀγάπης καὶ μετὰ καθαρότητος ἠθικῆς, διὰ νὰ τύχουν καὶ αὐτοὶ τὴν ἐπηγγελμένην αἰώνιον ζωήν. Ἂς ἀκούσουν ταῦτα καὶ ἂς φρίττόυν ὅσοι ἐκ τῶν Χριστιανῶν ἀνεξομολόγητοι καὶ ὅλως διόλου ἀπροετοίμαστοι πηγαίνουν καὶ μεταλαμβάνουν εἰς ἄλλας Ἐκκλησίας διὰ νὰ προλάβουν τὸ ἐμπόδισμα τοῦ Ἱερέως τῆς ἐνορίας των, τὸ ὁποῖον θὰ συνήντων παρ᾽ αὐτῷ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν. Διαφεύγουν οὗτοι τὸ ἐμπόδιον τοῦ ἐφημερίου των, ὅστις δὲν θὰ ἤθελε νὰ κοινωνήσῃ οὐδένα ἀνετοίμαστον πρὸς τοῦτο, φρονοῦν ὅμως οἱ ἀνόητοι, ὅτι διαφεύγουν καὶ τὰ ὄμματα τοῦ παντεπόπτου καὶ καρδιογνώστου Θεοῦ, καὶ δὲν φοβοῦνται ὅτι ἀναξίως κοινωνοῦντες, καταπίνουν τὴν καταδίκην των; Ἂς ἀκούσουν ταῦτα καὶ ἂς συναισθανθοῦν τὸ ἄτοπον, εἰς τὸ ὁποῖον περιπίπτουν ὅσοι δὲν θεωροῦν τὸ ζήτημα τῆς ψυχικῆς των σωτηρίας ἄξιον, ὥστε νὰ διαθέσουν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ μίαν ἔστω ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ διακόψουν ἐν ἀνάγκῃ πᾶσαν ἄλλην ἐργασίαν, καὶ νὰ τὴν ἀφιερώσουν ὁλόκληρον εἰς τὴν κατάλληλον προετοιμασίαν διὰ τῆς ἐγκαίρου ἐξομολογήσεως καὶ τῆς σωματικῆς των καθαριότητος καὶ τῆς ἐσωτερικῆς των αὐτομελέτης, ἀλλὰ τί κάμνουν; Ἀλλὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν ζητοῦν τόσῳ μόνον τὴν ἀνάγνωσιν τῆς εὐχῆς, ὡς ἐὰν ἀρκῇ αὐτὸ καὶ μόνον! Ἂς τ᾽ ἀκούσουν ταῦτα καὶ ἂς φοβηθοῦν τὸν Θεὸν καὶ ὅσοι τῶν πνευματικῶν τὴν ἐξομολόγησίν των περιορίζουν μόνον εἰς μίαν βιαστικὴν ἀνάγνωσιν τῆς συγχωρητικῆς εὐχῆς, ὡς ἐὰν τὸ ἔργον των ὡς ἐξομολογητῶν δὲν ἦτο ὁλόκληρος διδασκαλία. Ἀκουέτωσαν ταῦτα ὅλοι, λαϊκοὶ καὶ ἱερεῖς, καὶ ἂς πράττῃ ἕκαστος τὸ ἐπιβαλλόμενον εἰς αὐτὸν καθῆκον ἀπέναντι τῆς ἁγίας Εὐχαριστίας πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν. Γένοιτο!

